

Fra fremmede Tidsskrifter.

Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft.
XXXV Bd. 1913—14.

Det meget forskelligartede Stof grupperes som sædvanlig i originale Afhandlinger, Litteraturanmeldelser, Meddelelser fra Udlandet og mindre Indlæg om Dagens Spørgsmaal. I det følgende vil alene Aargangens Originalafhandlinger blive omtalte.

Kriminalstatistik.

Med Aaret 1911 er den tyske Rigs-Kriminalstatistik blevet ført ned gennem 30 Aar, og Geheimeraad Aschrott tager heraf Anledning til at give en Oversigt over de Bevægelser i Kriminaliteten, som kan læses ud af Tallene. Forf. fremhæver, at Tilvejebringelsen og Ordningen af de statistiske Data gennem hele Perioden er sket i det væsentlige efter samme Metode, hvad der skaber en Kontinuitet af utvivlsom Værdi for den sammenlignende Bedømmelse; og efter Forf.s Mening giver Statistiken i det store og hele et paalideligt Billede af Kriminalitetens Bevægelser i Perioden. Det ses af de af Forf. meddelte Oplysninger, at det samlede Antal Personer, domfældte ved tyske Retter for Forbrydelser (o: Verbrechen og Vergehen, men ikke Übertretungen) mod de tyske Rigslove er steget fra ca. 330,000 i 1882 til ca. 553,000 i 1911, og det er med disse uhyre Talstørrelser in mente forstaaeligt, at Helhedsbilledet af Kriminalitetens Bevægelse maa blive nogenlunde rigtigt, selv naar Hensyn tages til de mange Fejlkilder og andre Momenter, der give sig Udslag i Tallene uden samtidig at være Udtryk for Bevægelser i Kriminaliteten. Af saadanne Momenter fremhæver Forf. bl. a., at Domfældelsesaaret jo ikke falder sammen med Aaret for

de paadømte Forbrydelsers Begaelse, og at Forandringer i Procesmaade, Domstolenes og Politiets Organisation kan medføre Svingninger i Tallene, som intet har med selve Kriminaliteten at gøre.

For Vurderingen af Kriminaliteten er det naturligvis ikke de absolute Tal, der i første Række kommer i Betragtning, men Kriminalitetstallet, *o*: Antallet af dømte Personer pr. 100,000 Indbyggere. Dette Tal var i 1882: 996, i 1883: 984, steg fra 1030 i 1889 til 1246 i 1902 og faldt derefter til 1182 i 1911. I Løbet af de 30 Aar er Kriminalitetstallet steget med 18,7 % og hele denne Stigning falder udelukkende paa Mændene (1667—2049), medens Tallet for Kvinderne er faldet en Ubetydelighed (379—374). For de 12—18-aarige Domfældte steg Kriminaliteten stærkt fra 1882 til 1906 for derpaa betydeligt at aftage. I hele Perioden er Kriminaliteten steget lidt stærkere for de Voxne end for de 12—18-aarige; indenfor disse sidste er den faldet ret betydeligt for Kvinderne. — Af særlig Interesse er det, at Stigningen i Kriminaliteten væsentlig skyldes forøget Recidivitet; dog mener Forf., at dette til Dels kan bero paa Statistikens voxende Paalidelighed m. H. t. Oplysninger om tidligere Straffedomme; men denne Forklaring slaar dog ikke til overfor den paafaldende Omstændighed, at medens det absolute Antal af Domfæddelser for 1. Gang straffede Personer fra 1882 til 1911 kun steg med 26,6 %, er Stigningen for Antallet af de tidligere straffede ikke mindre end 202,7 %. Kriminalitetstallene var i 1882 henholdsvis 736 og 259, i 1911: 641 og 540. Det viser sig herefter, at Tilvæksten i den almindelige Kriminalitet udelukkende skyldes en stigende Kriminalitet hos de tidligere straffede, og yderligere paaviser Forf., at disses Andel i Kriminaliteten er stigende med Forstraffenes Antal. Til Forklaring af dette Fænomen kunde man maaske til Forf.s Henvisning til Statistikens voxende Paalidelighed føje Betydningen af Opdagelsespolitiets bedre Organisation og Virkemidler (Fingeraftryk m. m.), der vistnok fører til, at de professionelle Forbrydere nu til Dags paagribes og domfældes lettere end i tidligere Tid. I det hele maa det jo erindres, at de anførte Kriminalitetstal kun angiver Domfæddelserne, medens Statistiken intet kan indeholde om Antallet af de Personer, der mellem Aar og Dag faktisk begaar Forbrydelser uden at blive dømte. Som Illustration paa Straffens

specialpræventive Nytte synes de sidstnævnte Tal under alle Omstændigheder i høj Grad sørgelige. De viser, at Nutidens Straffe overfor de professionelle Forbrydere er ganske ufyldstgørende, og at det er mod de professionelle, at Kampen mod Forbrydelsen maa rettes og Reformbestrebelserne samle sig.

Spørgsmaalet om Kriminalitetens Stigning eller Fald er imidlertid ikke besvaret ved de nævnte almindelige Kriminalitetstal, men løses først ved en særskilt Undersøgelse af de enkelte Forbrydelser eller Forbrydelsesgrupper, og saaledes at der navnlig maa bortses fra nye Love, der indfører nye strafbare Forhold. Af samtlige optalte Domfældelser falder 6,3 % paa Love, der er udkomne efter 1882. — Det viser sig, at Kriminalitetstallet for Tyveri er faldet, men steget for Bedrageri og Voldsforbrydelser. Som Helhed er Berigelses- og dermed beslægtede Forbrydelser aftagne, medens Volds-, Sædeligheds- og desl. Forbrydelser er tiltagne.

Endelig undersøger Forf., om Kriminaliteten kvalitativt er stegen ved at gennemgaa Bevægelsen indenfor de idømte Straffes Art og Frihedsstraffenes Varighed. Det viser sig, at de idømte Straffe nu er langt mildere end tidligere. I 1882 var Antallet af Friheds- og Bødestraffe henholdsvis 73,6 % og 25,3 % af samtlige Domfældelser, i 1911 henholdsvis 47 % og 50 %. Ganske vist fremhæver Forf., at de mange nye Love giver Anledning til særlig mange Bødedomme; men at Strafudmålingen i det hele er blevet mildere, fremgaar af, at Antallet af idømte Tugthusstraffe er faldet fra 13,400 i 1882 til 7,662 i 1911, og at Dommene i stigende Grad gør Anvendelse af »formildende Omstændigheder«. Om Kriminaliteten herefter maa antages kvalitativt at være aftaget, faar staa hen.

I en Afhandling om »Køn, Alder og Forbrydelser« fremhæver Dr. I. Galle, at det er en kendt Sag, at Kriminaliteten ikke blot er forskellig indenfor de forskellige Køn og Aldersklasser, men ogsaa indenfor de forskellige Aldersklasser er forskellig for de enkelte Forbrydelser. Hos den mandlige Befolkning kulminerer Voldsforbrydelser i 18—21-Aars Klassen, men Ærefornærmelser først i 30—40-Aars Alderen. Medens Rigsstatistiken indskrænker sig til en Opgørelse af Kriminalitetstallene \varnothing : hvor mange pr. 100,000 af den samlede Befolkning der dom-

fældes for hver enkelt Forbrydelsesklasse paa de forskellige Alderstrin, finder Forf. et sandere Udtryk for de enkelte Aldersklassers »Yndlingsforbrydelser« ved at udregne, hvor stor en Procent af samtlige kriminelt dømte der indenfor samme Aldersklasse falder paa hver enkelt Forbrydelsesgruppe. Medens saaledes Kriminalitetstallet for Ærefornærmelser for Mandspersoner i Forhold til Befolkningstallet stiger til 320,7 pr. 100,000 i Aldersklassen 30—40 Aar og derefter synker jævnt til 46,3 i Alderen over 70 Aar, viser det sig, at denne Forseelse — efter Forf.s Metode — udgør en med Alderen stadig stigende Procent af samtlige indenfor samme Aldersklasse paadømte Forbrydelser (indtil 218,4 pr. 1000). Efter Forf.s Metode kulminerer de paadømte grove Voldsforbrydelser for Mænds Vedkommende med 281,3 pr. 1000 i 21—25-Aars Alderen, medens de for Kvinder først kulminerer i 30—40-Aars Alderen. For Kvinders Vedkommende udgør Ærefornærmelser en langt større og Voldsforbrydelser en langt mindre Procent af samtlige paadømte Forbrydelser end for Mændenes Vedkommende. — Af særlig Interesse er Forbrydelsesgruppen »Voldtægt og Sædelighedsforbrydelser mod Børn«, der udgør 25,8 pr. 1000 dømte i 15—18-Aars Alderen, derefter holder sig paa 7—12 pr. 1000 indtil 50-Aars Alderen, for derpaa at stige stærkt til 40,2 pr. 1000 i Alderen over 70 Aar, en Bevægelse, som finder sin rimelige Forklaring i Overgangsalderens og den høje Alders Mangel paa Lejlighed og Mangel paa Evne til at tilfredsstille Kønslivet ved naturligt Samleje.

Med Henblik paa den forestaaende Forhøjelse af den kriminelle Lavalder fra 12 til 14 Aar undersøger Assessor G. Erich, hvor stort et Antal Dømfældelser der kan ventes undgaaede ved denne Reform.

Udlevering af Forbrydere.

Dr. W. Mettgenberg refererer Indholdet af en mellem det tyske Rige og Bulgarien afsluttet, den 24. Juli 1913 i Kraft traadt Udleveringstraktat, der vel i det væsentlige slutter sig til de mellem Tyskland og andre mellemeuropæiske Stater afsluttede tilsvarende Traktater, men dog indeholder adskilligt nyt og fjærner ældre Tvivl. Forf. fremhæver særlig, at Traktaten ved sin systematiske Anordning af Stoffet er egnet til at gælde som Mønstertraktat. Der sondres

mellem 2 Hovedafsnit: Udlevering og anden Retshjælp (Forkyndelse af Stævning, Afhøring af Vidner m. m.) og indenfor hvert Afsnit mellem a) den materielle Ret til at forlange og Pligt til at yde Bistand, b) den formelle Fremgangsmaade ved Udleveringen, c) særlige Begrænsninger i den berettigede Stats Adgang til at benytte den ydede Retshjælp og d) Omkostningsspørgsmaalet. Udleveringspligten er sagligt begrænset til bestemt opregnede Forbrydelser, personligt begrænset til ikke at omfatte Landets egne Undersaatter. Gensidighedsprincippet fastholdes, og Udlevering finder ikke Sted for politiske Forbrydelser, Attentater mod Statsoverhovedet eller Medlemmer af hans Hus dog undtagne.

I nogle Bemærkninger om Udleveringsret og Fremgangsmaaden ved Udleveringen drager Professor J. Rosenblatt, der er en energisk Talsmand for international Forstaaelse paa dette Omraade, til Felts mod det forældede Asylretsprincip og Reciprocitetsprincippet, som han ikke vil anerkende i videre Omfang end det er positivt hjemlet ved de enkelte Traktater. Han gennemgaar forskellige praktiske Spørgsmaal, bl. a. Spørgsmaalet om, hvorledes der skal forholdes, naar den om Udlevering ansøgte Stats — Opholdsstatens — Straffelov ændres, saaledes at et Forhold, der ved Traktatens Afslutning var en Forbrydelse, der begrundede Udleveringspligt, nu falder udenfor denne Forbrydelses Begreb. I Mangel af traktatmæssig Hjemmel for det modsatte lægger Forf. den afgørende Vægt paa den ved Traktatens Afslutning gældende Lovgivning og fastholder Udleveringspligten, uanset Lovens Forandring, ud fra den Betragtning, at en Stat ikke ved Ændringer i sin indre Lovgivning kan frigøre sig fra sine traktatmæssige Forpligtelser. — Ud fra sit Syn paa Asylrettens og Gensidighedsprincipets Urimelighed er Forf. en Modstander af den gængse Forældelsesklausul, 3: Bestemmelsen om, at Udleveringspligt bortfalder, naar Strafskylden eller Opholdsstatens Lovgivning er forældet. Dette er efter Forf. i Virkeligheden at give Opholdsstatens Forældelseslove Anvendelse paa Forbrydelser, som iøvrigt ikke hører under Opholdsstatens, men under Hjemstatens Straffelovgivning. Han nævner som en Kuriositet, at efter østerriksk Lovgivning er en Forældelse af Strafskylden for en Forbrydelse netop udelukket, naar en Forbryder søger at

unddrage sig Strafforfølgning ved at flygte til et fremmed Land, og at den sædvanlige Forældelsesklausul derfor ved en konsekvent Anvendelse af den nævnte Lovbestemmelse vilde være helt uden Betydning overfor de til Østerrig flygtede fremmede Forbrydere.

Med Hensyn til de Bevisligheder, der maa kræves til Begrundelse af Udleveringspligten, betoner Forf., at Udlevering er Retshjælp, ikke Retspleje, og at Opholdsstatens Myndigheder derfor ikke bør forlange fuldt Bevis for Forbrydelsen, men kun bør nægte Udlevering, naar den paa-gældende paa Stedet kan afvise Sigtelsen.

Retshistorie.

Dr. A. v. Peretiatkowitz omtaler Rousseaus Straffe-theori: I Rousseaus politiske System gives der ikke nogen klar og udtømmende samlet Fremstilling af Straffens Begrundelse, Art og Grænser, men af Udtalelser i forskellige af hans Værker fremgaar det, hvorledes han udleder Straffens Begrundelse af Theorien om Samfundskontrakten. Ved Indgaaelsen af Samfundskontrakten har enhver Borger forpligtet sig til eventuelt at underkaste sig Straffen, der er det nødvendige Middel til Opnaaelse af det ved Overenskomsten tilsigtede Formaal, det almindelige Vel. Ved Siden heraf hævder Rousseau, at Forbryderen ved at begaa Forbrydelsen bryder Samfundskontrakten og gør sig til Statens Fjende. Forf. gør opmærksom paa, at disse to Begrundelser modsiger hinanden. Efter den første opfylder Forbryderen ved at udstaa Straffen den af ham overlagne kontraktmæssige Forpligtelse, efter den sidste er Forbryderen ikke Kontrahent, men Fjende.

Straffens Art og Størrelse beror efter Rousseau ikke paa retsfilosofiske, men paa kriminalpolitiske Overvejelser, og udledes af det andet Hovedprincip i hans System: Theorien om Statens ubegrænsede Magt. Staten bør dog ikke anvende haardere Straffe end nødvendigt for at formaar Borgerne til at gøre deres Pligt, og han er en Modstander af de meget strænge Straffe, der skaber Frygt, men ikke Agtelse for Loven; Dødsstraf bør kun anvendes som Nødværge. Han er en Tilhænger af Talionsstraffene, ikke ud fra en Gengældelses- eller Lighedsbetragtning, men fordi disse Straffe efter hans Mening er kriminalpolitisk hensigtsmæssige. Ligesom Barnet, der rører ved Ilden,

straffes med at blive forbrændt, saaledes skal den, der staar i Begreb med at begaa en Forbrydelse, gennem selve dennes Natur mindes om den Straf, han kan vente sig.

I en udførlig Afhandling om Læren om »versari in re illicita« indenfor kanonisk Ret gennemgaar Dr. juris. H. Kollmann indgaaende de kanoniske Retskilder om denne Lære, der gaar ud paa, at den, der under Udøvelsen af en lovstridig Virksomhed bliver kasuel Aarsag til en andens Død, ifalder Ansvar som fortsættelig Drabsmand. Han paaviser, at de ældste Kilder fra Begyndelsen af det 4de Aarhundrede ligesom anden arkaisk Ret uden Indskrænkning hjemler Strafansvar for den, der ufrivilligt bliver Aarsag til en andens Død. Kilder fra Overgangen mellem det 4. og 5. Aarhundrede indføre — under Paavirkning af Augustin — Fritagelse for Ansvar, naar Døden er forvoldt som en Følge af Gerningsmandens retligt eller moralsk tilladte Handling. Hvis f. Eks. en Mand ved at føre en Flok Heste har vællet og herved dræbt en Vejfarende, ifalder han ifølge en pavelig Afgørelse fra Slutningen af det 6. Aarhundrede Strafansvar som Drabsmand, dersom han havde stjaalet Hestene, men ikke, dersom det var hans egne Heste. Kilder fra det 9. Aarhundrede opstille dog som Betingelse for Straffrihed, at Gerningsmanden under Udøvelsen af den lovlige Virksomhed har udvist fornøden Omhu.

Læren om »versari in re illicita« naar sin skarpeste Udformning i Tiden fra Gratians Dekret ca. 1150 til Gregors Dekret ca. 1230. De haarde Resultater, som Læren kunde føre til, afbødedes ved pavelige Benaadninger »propter misericordiam«.

Forf. polemiserer mod den gængse Antagelse af, at den ældre kanoniske Rets Skyldbegreb skulde have sit Udspring fra romersk Ret. Hvis dette var rigtigt, vilde Læren om »versari in re illicita« staa som et uforklarligt Tilbageskridt. Kanonisk Ret har tværtimod som al anden arkaisk Ret fra først af knyttet Strafansvaret til den rent objektive Gerning — i Forhold til dette Udgangspunkt betyder den oftnævnte Lære et strafferetligt Fremskridt. Først langt senere — i det 17. Aarhundrede — vinder den romanistiske Tanke, at Skylden ikke beror paa det foraarsagende Forholds Lovlighed eller Ulovlighed, men paa, om den udøvede Virksomhed var en saadan, at Døden

subjektivt kunde eller burde forudses som Følge, Indgang, og Læren om *versari in re illicita* modificeres herefter til at blive den romanistiske Lære om *culpa* og *dolus indirectus*.

Straffeprocess.

Foruden paa Reformen af Straffeloven arbejdes der i Tyskland, som bekendt, ogsaa paa en Reform af Straffeprocessen. Herom har en Kommission af Sagkyndige i 1905 afgivet Betænkning, og et Lovforslag har været forelagt Rigsdagen uden dog endnu at være ført igennem.

Geheimeraad Lucas, der var Formand for den Straffelovskommission, der har udarbejdet *Vorentwurf* og i sin Egenskab af Direktør i det preussiske Justitsministerium tillige indgaaende har beskæftiget sig med det af Proceskommissionen udarbejdede Lovforslag, fremsætter en Række kritiske Bemærkninger til dette. En Del af Forf.s Betragtninger tager Sigte paa specielt tyske Procesforhold; af mere almindelig Interesse er Forf.s Udtalelser om Legalitetsprincippet og om Anvendelse af privat Klage i Straffesager.

Om Legalitetsprincippet udtaler Proceskommissionens Betænkning, at det er en uundværlig Garanti for en objektiv Retspleje, og at det maa være udelukket som almindelig Regel at overlade det til Anklagemyndighedens Skøn, om offentlig Klage bør rejses. Anklagemyndigheden er som Forgrening af Administrationen afhængig af overordnede Myndigheder, og det risikeres, at dens Afgørelser paavirkes af politiske, sociale og andre en upartisk Straffetspleje uvedkommende Momenter; forskelligartede Hensyn kan gøre sig gældende i forskellige Distrikter og føre til Ulighed og til, at Tilliden til en upartisk Udøvelse af Retsplejen kunde blive rystet. En almindelig Indførelse af Opportunitetsprincippet er derfor utilraadelig — selv suppleret med Popularklage eller subsidiaer privat Paataleret, hvorved bemærkes, at det ofte vil være vanskeligt at paa-vise, hvem der er den privat forurettede. Naar alligevel et Flertal indenfor Kommissionen gør visse Indrømmelser til Opportunitetsprincippet, — dette foreslaas indført dels for *Übertretungen*, dels for *Verbrechen* og *Vergehen* begaaede af Børn under 14 Aar —, beror det paa den Anlagelse, at en ubegrænset Gennemførelse af Legalitetsprincippet vilde føre til et overvældende Antal Straffesager og

navnlig Sager, der paa Grund af deres Ubetydelighed og Mangel paa offentlig Interesse bør passere straffri; eller hvor Straffen vilde virke uretfærdigt.

Medens Forf. bifalder, at Opportunitetsprincippet indføres for Forbrydelser begaaede af Børn, men samtidig haaber, at Spørgsmaalet maa blive uden praktisk Betydning ved en Forhøjelse af den kriminelle Lavalder til det 14de Aar, nærer han — i Tilslutning til Kommissionens Mindretal — afgørende Betænkelse ved i al Almindelighed at lade Opportunitetsprincippet gælde for Übertretungen. Han mener, at de af Flertallet fremhævede Fordele ved en Fravigelse af Legalitetsprincippet i høj Grad overvurderes. De talrige Retssager skyldes ikke Legalitetsprincippet, men først og fremmest den materielle Ret — Lovgivningens rastlose Virksomhed med at skabe et Pigtraadsbegn af nye Straffebestemmelser til Værn for Retsgoderne. Forf. har som preussisk Statsanklager oplevet Overgangen fra Opportunitets- til Legalitetsprincippet og ikke fundet nogen mærkbar Forøgelse af Arbejdets Omfang. Han mener, at Politiets Anseelse ved en Indførelse af Opportunitetsprincippet let kan blive rystet; Usikkerhed og Ulighed vilde opstaa. Afgørelsen burde i hvert Fald ikke overlades til de underordnede Politimænd, men maatte tilkomme overordnede Myndigheder, helst Anklagemyndigheden. Mange Übertretungen er ikke rene Bagateller, men af største Betydning for Borgernes Ve og Vel. I det højeste bør der kunne være Tale om undtagelsesvis i ubetydelige Sager at undlade Forfølgning, og kun ved 1ste Gang begaaet Forseelse. Men Forf. mener, at hele Spørgsmaalet rettelig horer under et materielt og ikke under et processuelt Synspunkt, og han fremhæver, at enhver Trang til Ophævelse af Legalitetsprincippet vil falde bort, dersom Vorentwurf § 310 bliver til Lov. Det foreskrives her, at der i særlig lette Tilfælde af Übertretungen α : naar Gerningsmandens Vilje har været ringe og undskyldelig og Følgerne af Gerningen ubetydelige, saa at selv den laveste foreskrevne Straf vilde være en Ubillighed, kan bortses fra Straf. Forf. mener, at dette maa forstaas saaledes, at der i slige Tilfælde ogsaa kan bortses fra Forfølgning, og det opnaas herved, at Straffeloven, som den foreligger, anvendes lige mod alle.

Ogsaa med Hensyn til Anvendelse af Privatklage har Kommissionen foreslaaet Udvidelser, der efter Forf.s

Mening er højst betænkelige, og det af Forbundsraadet forelagte Lovforslag gaar endda videre end Kommissionen. Han advarer særlig mod en paatrænkt Indførelse af privat Klage overfor betydeligere Voldshandlinger, naar disse ikke skønnes at have offentlig Interesse. En Indførelse af privat Paatale i andre Sager end Ærefornærmelses- og ubetydelige Voldssager finder han utilraadelig: herved vilde Legalitetsprincippet indskrænkes, Klageren vilde blive udsat for Hævn, Bevisførelsen vanskeliggjort, idet Klageren ikke vilde kunde føres som Vidne; Retsforfølgningen vilde blive vanskeliggjort for den ubemidlede; og Politiet vilde faktisk blive fristet til at forholde sig passivt i Grænsetilfælde, der i og for sig egnede sig til offentlig Paatale.

I en Afhandling om Fremgangsmaaden til Gennemførelse af Sikkerhedsforanstaltninger fremhæver Rechtsanwalt Siegfried Bleeck, at Fremtidens Strafferet vil stille langt større Krav til Staten ved Forfølgning af Forbrydelser end den gældende Strafferet. Nutidens Straffelove indskrænker sig i det væsentlige til at stille Statsorganerne den Opgave at konstatere den begaaede Forbrydelse og henføre den under Lovens Straf; den gældende materielle Straffelov suppleres naturligvis med en Lov om Straffeprocessen.

I de foreliggende Reformforslag indføres imidlertid en Række Følger af Retsbrudet, som ikke er Straf, og som ikke behøver at have en strafbar Handling til Forudsætning; Forf. tænker herved paa de forskellige Sikkerhedsforanstaltninger som Indsættelse i Arbejdsanstalt, Anbringelse i Drankerasyl, Anordning af Tilsyn med den foreløbig løsladte, Forbud mod Besøg paa Værtshus, Opholdspaalæg, Forvaring af Sindssyge og Aandssvage, Anbringelse af Vaneforbrydere i særlige Anstalter, Konfiskation m. m. Med Hensyn til alle disse Forhold melder Spørgsmaalet sig om den processuelle Fremgangsmaade. Særlige Hensyn gør sig gældende ved Retsforfølgningen mod de mindreaarige; men dette særlige Spørgsmaal holder Forf. udenfor sit Emne.

Forf. afviser den fra en enkelt Side fremsatte Anskuelse, at den begrebsmæssige Modsætning mellem Sikkerhedsforanstaltning og Straf skulde nødvendiggøre en forskellig Fremgangsmaade for Retsforfølgningen. Han fremhæver, at Statsorganernes Funktioner kan ytre sig paa to Maader, enten som »streitloses Verfahren«, ensidige

Akter som Lovgivning, Forvaltning, Straffuldbyrdelse, eller som »streitiges Verfahren«, nemlig naar et Forhold foreligger til Paakendelse som en Strid mellem Parter — saaledes den civile Retspleje og den moderne Straffepoces. Begrebsmæssigt kan det nu meget vel tænkes, at Lovgivningsvirksomheden eller Forvaltningen formedes som en Proces, og omvendt, at en Retstvist fandt sin Afgørelse ved en ensidig Forvaltningsakt. Om den ene eller den anden Ordning bør foretrækkes berør ikke paa Forholdets rettlige Struktur, men paa Forholdets og dets Forudsætningers faktiske Karakter.

Sikkerhedsforanstaltningerne er efter deres Natur nøje beslægtede med Straffen: Indgrebet i Friheden føles som Straf, Konfiskation er et Formueindgreb, der føles som Bøde; og Forudsætningerne for Sikkerhedsforanstaltningernes Anvendelse er gennemgaaende Kendsgerninger af samme Natur som de, der er af Betydning for Fastsættelse af Straf, nemlig ikke blot Konstateringen af en Handlings Gerningsindhold, men ogsaa Oplysning af Omstændigheder af samme Art som de, der er bestemmende for Strafudmålingen. Det er derfor paa Forhaand at anbefale at lægge Oplysningsvirksomheden i de samme Hænder, altsaa hos Anklagemyndighed og Undersøgelsesdommer, og ligeledes saa vidt muligt at henlægge Retsafgørelsen til Domstolene, altsaa at forme Forholdet som en Proces mellem det offentlige og Retsbryderen. Dette er saa at sige en Nødvendighed, naar Sikkerhedsforanstaltningen træder i Stedet for Straf eller er et Akcessorium til Straf, men bør ogsaa gælde, naar Spørgsmaalet om Sikkerhedsforanstaltningen foreligger i sin Renhed.

Naar Spørgsmaal om Sikkerhedsforanstaltning foreligger til Paakendelse i Forbindelse med Spørgsmaal om Straf, bør begge Spørgsmaal derhos behandles under samme processuelle Hovedforhandling. Det østerrigske Udkast til en Straffepoceslov foreslaar en særskilt Behandling og Afgørelse af Spørgsmaalet om Strafskylden og derefter en Genoptagelse af Hovedforhandlingen med Hensyn til Anvendelse af Sikkerhedsforanstaltninger, og efter engelsk Straffepoces finder der ligeledes en Deling af Hovedforhandlingen Sted, naar der er rejst Spørgsmaal om at tage Vaneforbrydere i Forvaring. Forf. mener imidlertid, at en saadan Deling fører til en uheldig Gentagelse af væsentlig

den samme Forhandling og til en Svækkelse af Indtrykket af Hovedforhandlingen.

Kun med Hensyn til Personer, der paa Grund af Sindssygdом er utilregnelige, maa der anordnes en særlig Retsforfølgning, der dog i alt væsentlig bør foregaa efter Straffeprocessens Grundsætninger.

Med Hensyn til Sikkerhedsforanstaltningens Varighed anbefaler Forf. en Ordning, hvorefter det tilkommer Anklagemyndigheden at ophæve Foranstaltningen, dog at dennes Nægtelse heraf kan henskydes til Domstolens Afgørelse. Det bør anordnes ved Lov eller maaske rettere af vedkommende Domstol, hvornaar Paastand om Foranstaltningens Ophor tidligst kan fremsættes, og hvornaar et afslaaet Andragende herom kan genoptages.

Professor Paul Merkel skriver om den særlige Afgørelsesmaade ved »Strafbefehl« i Sager om »Übertretungen« og undersøger om den ved en »Strafbefehl« truffne Afgørelse har Virkning som res judicata i Tilfælde af, at den paagældende Übertretung foreligger i ideel Konkurrence med et Forhold, der skal behandles som almindelig Straffesag.

Oberkriegsgerichtsrat, Dr. A. v. Bippen skriver om § 11 i den tyske militære Straffeproceslov, hvorefter Militærpersoner af den aktive Hær eller Flaade, naar de er afgaaede fra Militærtjenesten, endnu i 1 Aar efter deres Afgang hører under militær Jurisdiktion med Hensyn til Fornærmelser, Vold og Udfordringer overfor deres tidligere Foresatte, der endnu er i aktiv Tjeneste, naar disse Handlinger har deres Udspring fra den Gerningsmanden under Militærtjenesten overgaaede Behandling. Forf. undersøger særlig Spørgsmaalet om den civile eller militære Domstols Competence i Tilfælde af, at en af de i § 11 nævnte Forbrydelser foreligger til Paakendelse i Forbindelse med en almindelig borgerlig Forbrydelse.

I nogle Bemærkninger om Anklagemyndighedens Paastand paa Anklagedes Frifindelse kritiserer Bleeck den gældende — ogsaa i det tyske Straffeproceslovudkast optagne — Bestemmelse om, at Anklagemyndigheden, naar Anklagen først er afgivet til Retten, mister Raadigheden over Sagen og afskæres fra at tage Anklagen tilbage. Han

finder det uværdigt for Anklagemyndigheden at skulle taale, at en nedlagt Frifindelsespaastand under Hovedforhandlingen eventuelt ikke tages til Folge.

Betinget Domfældelse.

Gegenentwurf § 92 foreskriver, at den betinget Dømte i Prøvetiden skal stilles under Tilsyn, naar ikke særlige Omstændigheder begrunde en Undtagelse. Dr. E. Hurwitz finder denne principielle Forening af betinget Domfældelse med Foreskrivelse af Tilsyn uheldig. Tilsynet kan være paa sin Plads, f. Ex. overfor en løsagtig Tyvekvinde, men ikke f. Ex. overfor den Købmand, der i sin Forretningsdrift lejlighedsvis og forholdsvis undskyldeligt er kommen i Konflikt med Straffeloven, og han befrygter, at Fritagelsens Karakter som en særlig Undtagelse skal føre ind paa, at Domstolene undlader at anvende den betingede Domfældelse i mange dertil i og for sig egnede Tilfælde. Han henfører — lovlig theoretisk! — den betingede Domfældelse til Kategorien Strafudmaaling og tager Afstand fra, at dette Institut principielt skulde være en positiv Forbedringsforanstaltning, og ønsker derfor fuld Frihed for Domstolene til at anordne Tilsyn, naar dette efter Omstændighederne findes formaalstjenligt.

Amtsrichter, Dr. Otto Bauer skriver om den betingede Domfældelses Anvendelse specielt med Hensyn til Drukkenskabsforbrydelser. Han hævder energisk Nødvendigheden af at skride præventivt ind mod Drankere paa et saa tidligt Stadium som vel muligt : inden den paagældende er sunken til at blive Vanedranker. Tysk Vorentwurf § 43 indeholder Hjemmel for Domstolene til ved Siden af Straf at idømme Forbud mod Værtshusbesøg, naar en Forbrydelse maa henføres til Drukkenskab, samt til at dømme Vanedrankere til Anbringelse paa et Drankerasyl. I Motiverne hedder det, at videregaaende Indskrænkninger i den personlige Frihed ikke kan forsvares overfor den, hvis Drikkeri ikke er blevet til Vane, at et absolut Alkoholforbud vilde være praktisk uigennemførligt og stride mod den almindelige Anskuelse om Personens Selvbestemmelsesret. Forf. finder disse Betragtninger ganske ufyldstgørende og bagvendte. Naar Drikkeriet først er udartet til Vanedrikkeri, vil enhver straffende Foranstaltning være fuldkommen orkesløs: af 524 paa den psykia-

triske Klinik i München i 1905 indlagte Alkoholister var de 295 straffede Personer, og hver af disse var gennemsnitlig straffet 11 Gange! Forf. tror ikke paa, at et absolut Alkoholforbud skulde være uigennemførligt, og m. H. t. begyndende Drankere eller Lejlighedsdrankere gør han sig særlig til Talsmand for det saakaldte Pollardske System, hvorefter der ved Dommen gives Udsættelse med Straffens Udstaaelse paa Betingelse af, at den Domfældte til Retsprotokollen forpligter sig til fuldstændig Afholdenhed i en foreskreven Tid samt til at underkaste sig et Tilsyn i Perioden. Han er klar over, at et saadant Tilsyn er en uomgængelig Nødvendighed, hvis Formaalet skal naas, og gennemgaar nærmere det særlig i Amerika og England praktiserede Tilsyns-System (probation officers) med Hensyn til de saaledes betinget domte.

Kriminalantropologi og -psykologi.

Dr. med. August Homburger fremsætter nogle Betragtninger om Strafferetsvidenskabens Interesse i Udviklingen af Læren om Arvelighed og Degeneration. — Han fremhæver, at den af Lombroso inaugurerede kriminalantropologiske Metode er af naturvidenskabelig Art α : gaar ud paa at fastslaa en strængt lovmæssig Aarsagssammenhæng mellem forskellige konstaterede Kendsgerninger. Han gør nærmere Rede for Begreberne Arvelighed, Degeneration og Belastning, omtaler de moderne — Mendelske — Nedarvningsforsøg paa Dyr og Planter og fremhæver Umuligheden af tilsvarende rendyrkede Forsøg paa Mennesker. Gennem Stamtavler og massestatistiske Undersøgelser kan der fastslaaes en vis almindelig Lovmæssighed i Nedarvningen og opstilles visse rent legemlige Degenerationstegn, men tilsvarende psykiske Degenerationstilstande kan ikke afgrænses, og fra de legemlige Kendetegns Tilstedeværelse lader der sig ikke drage nogen naturvidenskabeligt sikker Slutning til Tilstedeværelsen af bestemte sjælelige Egenskaber, men i det højeste Muligheds- eller Sandsynlighedsslutninger, som Forf. opstiller i følgende Sætninger:

1. Degenerationstegn tyder paa Muligheden af medfødt sjælelig Abnormitet.
2. Sammenhobede Degenerationstegn gør medfødt sjælelig Abnormitet sandsynlig.
3. Selv Tilstedeværelsen af flere forskellige Degenerationstegn er

aldrig Bevis for Tilstedeværelse af medfødt sjælelig Abnormitet. 4. Degenerationstegn er uden Sammenhæng med erhvervede Sindssygdomme. 5. Mangel paa legemlige Degenerationstegn udelukker ikke Muligheden for degenerativt sjæleligt Anlæg.

Tilsvarende Sætninger opstilles for Sammenhængen mellem arvelig Belastning og sjælelig Degeneration.

Forf. slutter med at betone, at det videnskabelige Undersøgelsesobjekt ved de antropologiske Undersøgelser er Slægten, og at der fra Slægtens degenerative Anlæg ikke med Sikkerhed kan sluttes til det enkelte Individ's Habitus. Denne kan kun konstateres ved en konkret psykologisk og psykiatrisk Undersøgelse. Den naturvidenskabelige Lære om Arvelighed og Degeneration kan vel have baade Interesse og praktisk Betydning med Hensyn til den almindelige Forstaaelse af Forbrydelsen, men den kommer til kort, naar der søges praktiske Kriterier til Bedømmelse af individuelle Enkelttilfælde og særlig af den enkelte Forbryders strafferetlige Ansvarlighed.

En Afhandling af Dr. Eduard Reisz om simuleret Sindssyge er i alt væsentligt af samme Indhold som Mezgers og Schäfers Afhandlinger om samme Emne i *Monatsschrift für Kriminalpsychologie u. Strafrechtsreform* 1914; da disse sidste Afhandlinger er udførligt refererede i nærværende Tidsskrift 1914, S. 274--8, forbigaaes Omtalen af af Reisz' iøvrigt særdeles læseværdige Afhandling.

Fængselsvæsen.

Ellgers Afhandling om Ungdomsfængslet i Wittich er omtalt i nærv. Tidsskr. 1914, S. 314—15.

Professorerne v. Liszt og Freudenthal vexler under Overskriften »Gefängnisrecht« et Par smaa Indlæg om Frihedsstraffens retlige Karakter. L. paataler, at Fr. i en Afhandling om Fangenskabet som Retsforhold forlanger af Fremtidens Fængselsret, at den skal have »Frihedsstraffens Renhed« for Øje og holde alle Elementer af Legems-, Æres- og Formuestraf ude fra Frihedsstraffen. L. finder saaledes en Miskendelse af Straffens Væsen og Formaal, naar Fr. i den Omstændighed, at Tugthusfangens Løn ikke staar i rimeligt Forhold til hans Arbejde, finder et Moment af Formuestraf. Efter Fr.s Svar synes Divergensen mellem de to lærde Forfattere mere at angaa Frihedsstraffens

theoretiske Konstruktion end at være Udtryk for en principiel eller praktisk væsentlig Uenighed om Straffens reelle Formaal.

Strafudstaaelse og Varetægtsfængsel.

Meltgenberg undersøger Spørgsmaalet om Frihedsstraffens Afbrydelse paa Grund af Domsfældtes Sygdom efter preussisk og rigstysk Lovgivning, og Dr. Hermann Autenrieth paataler, at de under militær Jurisdiktion hørende Varetægtsarrestanter efter tysk Lovgivning er ringere stillede med Hensyn til at opnaa Erstatning for uforskyldt Varetægtsfængsel end civile Arrestanter.

Retsvildfarelse.

Professor R. v. Hippel leverer et Indlæg i den uendelige Diskussion om dette Emne — med særligt Henblik paa Strafferetsreformen. Forf.s Standpunkt er nærmere omtalt i nærv. Tidsskr. 1914, S. 86 ff.

Forbrydelser i Almindelighed.

Dr. juris. I. I. Stienen skriver om »das Wesen der Übertretung«. Forf. fremsætter nogle Bemærkninger om Modsætningen mellem den civile og den kriminelle Uret, der beror paa de angrebne Godes og Interessers forskellige Betydning og Angrebets Virkning og Udstrækning — om Almenheden finder sig foruroliget eller ikke. Maalestokken varierer stadig efter Kulturudviklingen, som den giver sig Udslag i de enkelte Love.

Medens andre Forfattere vil opstille »Übertretungen« som en tredje Gruppe under Betegnelsen Politiret eller Forvaltningsret, henfører Stienen disse Forseelser under Gruppen kriminel Uret og ser alene en Gradsforskel mellem disse ubetydeligere Forseelser og de grovere Former af den kriminelle Uret: Vergehen og Verbrechen. Ved de grovere Forbrydelser foreligger som Regel en Krænkelser af et paaviseligt individuelt Gode i Forbindelse med Krænkelsen af Almenhedens Interesser; men nødvendig er denne Forbindelse ikke, jfr. saaledes Mened, Højsforræderi. Ved Übertretungen foreligger omvendt som Regel den rene Krænkelser af Almenheden uden samtidig Krænkelser af noget individuelt Retsgode, og dette er Grunden til, at man i Übertretungen har set den »rene Ulydighed« og heri fundet det specielt karakteristiske for »Politiretten«.

Enkelte Forbrydelser.

Afpresningsforbrydelsen synes i Theori og Praxis i Tyskland at give Anledning til lignende Vanskeligheder ved Forbrydelsens Afgrænsning som den danske Straffelovs § 245.

Tysk RStGB § 253 fastsætter Fængselsstraf for »den, der for at skaffe sig selv eller en Tredjemand en retsstridig Formuefordel, med Vold eller Trusel tvinger en anden til at gøre, taale eller undlade noget«. Den nødvendige nærmere Afgrænsning for Forbrydelsen har Klee i en i 1911 udkommen Afhandling søgt at finde ved Hjælp af sin saakaldte »Kontraktstheori«. Han gør gældende, at enhver Afpresning formelt fremtræder som en Kontrakt, og at Afpresningsforbrydelsen maa være udelukket, naar denne Kontrakt efter civilretlige Regler, uanset de anvendte Trusler, er gyldig, og han søger derefter at udfinde Afpresningsforbrydelsens Omraade ved en Gennemgang af de i BGB indeholdte positive Regler om Retshandlers Ugyldighed paa Grund af retsstridig Anvendelse af Trusler (§ 123) eller Misbrug af Medkontrahentens Nødstilstand (§ 138). Dr. Herbert Engelhardt søger nu i en længere Afhandling at paavise, at den af Klee anviste Vej ender i Uføre. Ganske vist maa det erkendes, at den fremtvungne Kontrakts civilretlige Gyldighed udelukker Muligheden af kriminel Afpresning, men til en positiv Bestemmelse af dette Forbrydelsesbegreb egner Kontraktstheorien sig ikke. — Forf. udvikler iøvrigt nærmere Forholdet mellem Afpresnings- og Aagerforbrydelsen.

Assessor Albert Hellwig skriver om Anvendelsen af RStGB §§ 184 og 41 paa utugtige kinematografiske Films. Efter § 184 straffes med, Fængsel og Bøde bl. a. den, der falbyder, sælger, uddeler, offentlig udstiller eller paa anden Maade udbreder utugtige Skrifter, Afbildninger eller Fremstillinger. Skønt en Film efter sin tekniske Indretning er noget andet end en Afbildning, og en Filmsforestilling i bogstaveligste Forstand ikke er en Udbredelse af Filmen, er der fornuftigvis ikke hos de tyske Domstole Tvivl om Anvendeligheden af § 184 paa Filmsforestillinger, ligesom det antages, at den utuglige Film efter § 41 kan konfiskeres og tilintetgøres. Forf. giver en nærmere theoretisk Begrundelse heraf og meddeler i Tilknytning hertil nogle i Praxis trufne Afgørelser om, hvorvidt nogle

Films kunde anses for utugtige. Han fremhæver herved, at Domstolene efter hans Mening synes noget for tilbøjelige til at bedømme Spørgsmaalet alene efter Hensynet til, om de Billeder, der umiddelbart forevises, er af utugtigt Indhold, men ikke tager tilstrækkeligt Hensyn til, at den fremstillede Handlings Indhold kan anses for utugtigt i Kraft af det, der ikke ligefrem forevises og ses, men blot forudsættes eller gættes.

En Afhandling om Fortolkning af RStGB § 346 — Embedsmænds retsstridige Undladelse af at forfølge Forbrydelser m. m. — af Dr. Coenders, en Afhandling om Bedrageri overfor udlægssøgende Kreditorer (RStGB § 288) af Amtsrichter Erwin Umhauer samt en Afhandling af Assessor Lackner om Strafbarheden af Lotterispil i Henhold til en preussisk Lov af 29. August 1904 har næppe Interesse for ikke-tyske Læsere.

Oluf H. Krabbe.
